

STUDENTŲ INFORMACINĖS ELGSENOS POKYČIAI IR KOMUNIKACIJOS SPRENDIMAI DIRBTINIO INTELEKTO KONTEKSTE

Lina Šarlauskienė, Vaiva Šalaševičiūtė, Miglė Gedminė

Kauno kolegija

Anotacija. Straipsnyje analizuojami studentų informacinės elgsenos pokyčiai ir komunikacijos sprendimai dirbtinio intelekto (DI) kontekste, atliepiant iššūkius, kylančius dėl studentų aktyvaus DI įrankių naudojimo studijose. Sparčiai kintanti studentų informacinė elgsena bei aiškių procedūrų ir išsamios komunikacijos dėl DI naudojimo studijose trūkumas suponuoja nuoseklių tyrimų poreikį, tačiau studentų informacinė elgsena DI kontekste tik pradeda analizuoti. Šis tyrimas atliktas siekiant ištirti studentų informacinės elgsenos pokyčius DI plėtros kontekste ir panaudoti gautas įžvalgas studijų procesui bei komunikacijai su studentais gerinti. Tyrimo teorinis pagrindas yra T. D. Wilsono bendrasis informacinės elgsenos modelis. Tyrimui atlikti pasitelkti mokslinės literatūros analizės, studentų diskusijų grupės ir studentų anketinės apklausos tyrimo metodai, analizuojant vienos aukštosios mokyklos – Kauno kolegijos atvejį. Tyrimo rezultatai rodo, kad studentai pastebi dėl DI įrankių pasikeitusią informacinę elgseną, įžvelgia galimus teigiamus ir neigiamus DI įrankių naudojimo studijose aspektus, suvokia galimą įtaką studijų rezultatams ir asmeniniams gebėjimams. Rezultatai rodo nerimą dėl silpnėjančio savarankiško bei kritinio mąstymo, kartu atkreipiant dėmesį į mažėjančią švietimo ir studijų kokybę. Studentai pažymi kritinio mąstymo svarbą, poreikį išmokti tinkamai ir etiškai naudoti DI įrankius studijose bei akcentuoja būtinus skubius švietimo ir studijų sistemos pokyčius. Gauti rezultatai pabrėžia aiškių mokymų metodų, kurie stiprintų dėstytojų ir studentų bendradarbiavimą sistemingai ugdant DI raštingumą ir kritinį mąstymą, poreikį, taip pat nuoseklios komunikacijos apie DI technologijų integravimą į studijų procesus būtinybę. Bendrojo informacinės elgsenos modelio kontekste DI įrankiai yra labai tinkami mažiausių pastangų principu priimamam sprendimui pasiekti bei keičia patį informacijos radimo ir apdorojimo procesą, bei kvestionuoja šio proceso dalyvio (asmens) reikšmę kuriant naują informaciją, formuojant savo nuomonę ir įžvalgas, bei pritaikant šią suasmenintą informaciją kaip praktines žinias.

Reikšminiai žodžiai: informacinė elgsena, dirbtinis intelektas, aukštasis mokslas

Įvadas

Naujausios dirbtinio intelekto (DI) technologijos ir visuomenei atvirai prieinami DI įrankiai vos per kelerius metus transformavo žmogaus supratimą apie informacijos paiešką ir komunikaciją, pertvarkydami kasdienius informacijos vartojimo įpročius. Įvairūs DI įrankiai ir jų generuojamas turinys tapo neatsiejama darbo, mokymosi ir kasdienės veiklos dalimi. Vis dėlto, sunku ignoruoti akivaizdžius iššūkius ir problemas, lydidas DI įrankių ir sugeneruoto turinio privalumų. Šiame kontekste, turint omenyje individo informacijos paieškos, suvokimo ir taikymo procesus bei mąstant, kad asmuo nėra tik pasyvus vartotojas, nes jis pritaiko savo informacinę elgseną, remdamasis savo patyrimu ir suvokimu, išryškėja vartotojo supratimo apie DI įrankius ir sugeneruotą turinį svarba. Ypatingai tai aktualu švietimo srityje, kurioje anksčiau taikyti mokymo metodai netenka prasmės. Mokytojai ir dėstytojai turi iš naujo įvertinti mokymosi aplinką bei pasikeitusią besimokančiųjų ar studijuojančių informacinę elgseną, kad būtų galima pasiekti mokymosi tikslus ir rezultatus. Aukštajame moksle itin svarbus intelektualinių gebėjimų, tokių kaip kritinis mąstymas, informacijos analizė ir apibendrinimas, teksto suvokimas ir kiti, ugdymas pagrįstiems sprendimams priimti. Šis aspektas DI technologijų naudojimo kontekste pastaruoju metu patenka į rizikos zoną, nes studijų metodai dar tik pradeda keisti ir itin ribota aiški komunikacija su studentais apie DI įrankių naudojimą studijose. Norint siekti pokyčių studijų procese, būtina suprasti dabartinius studentų poreikius komunikacijai bei jų informacinės elgsenos pokyčius.

Informacinė elgsena mokslinėje literatūroje analizuojama atsižvelgiant į atskiras teorijas (asmenybės, biheivoristinė, mokymosi stilių, socialinė kognityvinė ir kt.) ar informacijos paieškos procesų modelius (Kuhlthau, Ingwersen ir kt.), o pati informacinė elgsena gali būti apibūdinama kaip „žmogaus sąveika su visais informacijos šaltiniais ir kanalais, kuri gali būti aktyvi ir pasyvi“ (Wilson, 2024). Informacinės elgsenos samprata naudojama ir plėtojama kelis dešimtmečius. Kaip teigia E. Janiūnienė (2012), „vystantis informacijos paieškos teorijoms kito mokslinių tyrinėjimų problematika – nuo informacijos paieškos sistemos funkcionalumo mokslinių tyrimų pradėti integralūs informacinės elgsenos tyrinėjimai, kurių pagrindinis analizės objektas yra individas, jo informacinės elgsenos ypatumai ir vartotojo informacinės elgsenos socialinis kontekstas“. Šios srities moksliniai tyrimai gali būti orientuoti į atskirų objektų analizę (informacijos

sklaida socialinėje sistemoje, vartotojo informacinės elgsenos pažinimas, informacijos šaltinių panaudojimo efektyvumas ir kt.) arba integruoti tyrimai, apimantys vartotojo informacinės elgsenos procesinį ir individualų požiūrį (Ford, 2015). Informacinės elgsenos visuose tyrimuose pagrindinis tyrimo dėmuo yra asmuo ar asmenų grupė (tikslinė vartotojų grupė, bendruomenės nariai ir kt.), kurios veikla yra susijusi su informacijos poreikiu, informacijos paieškos, įvertinimo ir naudojimo aspektais. Taip pat informacinės elgsenos kontekste yra svarbi asmens ar asmenų grupės aplinka (socialinė, ekonominė, kultūrinė), informacijos radimo trukdžiai, bendradarbiavimas, vertybės, turimos žinios, motyvacija, asmenybės psichologiniai ir kiti aspektai. Šios informacinės elgsenos dedamosios ir jų tarpusavio sąsajos išsamiai atskleistos T. D. Wilsono (2024) bendrojo informacinės elgsenos modelio aprašyme, kuriame atsiranda vietos ir netinkamos informacijos (klaidinančios ar neteisingos informacijos, netikrų naujienų) elgsenos aptarimui. Netinkamos informacijos sklaida ar pasirinkimas yra vienas iš aktualiausių klausimų plėtojantis interneto ir dirbtinio intelekto erai, todėl netinkamos informacijos elgsenos tyrimai yra svarbūs šios informacijos pasirinkimo ir naudojimo prevencijai.

Studentų, kaip tikslinės asmenų grupės, informacinės elgsenos tyrimai taip pat yra viena iš aktualių tyrimo sričių. Buvo analizuoti studentų informacijos poreikiai, informacijos paieškos procesas, informacijos šaltinių atranka, informacijos naudojimas ir veiksniai, turintys įtaką informacinei elgsenai (Jeebakaran, Shanmugathan, 2022). Atlikti tyrimai parodė, jog egzistuoja ryšys tarp studentų mokymosi metodų ir informacinės elgsenos, nes probleminis mokymas skatina savarankiškai ieškoti informacijos bendradarbiaujant su dėstytoju. O kituose tyrimuose buvo pagrįsta sėkminga bendradarbiaujanti informacinė elgsena tarp studento ir dėstytojo (Janiūnienė, 2012). Mokslininkai teigia, kad dėstytojo informacinis raštingumas ir patirtis neformaliai ugdo ir studento informacinius gebėjimus, o dėstytojo informacinė elgsena atsispindi studento veikloje (Janiūnienė ir kt. 2024). Informacinio raštingumo kompetencijų įtaka studentų informacinei elgsenai atskleista ne vienuose tyrimuose ir tyrimų išvadose teigiama, jog studentų informacinio raštingumo ugdymas turi būti ilgalaikis semestrų studijų moduluose (Tachie-Donkor, Ezema, 2023). Informacinio raštingumo kompetencijos apima gebėjimus nusakyti informacinius poreikius, naudotis informacijos šaltiniais, kritišku informacijos vertinimu, atrinktos informacijos integravimu į turimas žinias, efektyviu informacijos naudojimu tikslams siekti, aplinkos įvertinimu informacijos naudojimo procese, etišku ir teisiniu informacijos naudojimu (American Library Association, 2000). Informacinio raštingumo aspektas svarbus ir akademinė bibliotekų kontekste, nes šios institucijos yra aktyviai įsitraukusios į informacinio raštingumo kompetencijų ugdymą akademinėje aplinkoje (Motawah, 2000; Rubinić, 2015).

Informacinės elgsenos ir DI įrankių naudojimo aspektas pradedamas analizuoti moksliniuose tyrimuose. Teigiama, kad DI daro vis didesnę įtaką studentų informaciniam elgesiui ir studijoms. DI įrankius studentai naudoja kursiniams darbams ir užduotims atlikti, tai suteikia jiems tokių privalumų kaip asmeninis mokymasis, tiesioginis grįžtamasis ryšys ir laiko efektyvumas. Tačiau DI gauta informacija dar nėra visiškai pasitikima, studentai vis dar pasikliauja tradiciniu informacijos paieškos elgesiu (Cahyaningtyas, 2025). Kiti tyrėjai teigia, kad studentai dažnai naudoja DI įrankius kaip pirminius informacijos šaltinius, bet taip pat ieško papildomų išteklių, kad patenkintų savo poreikius (Chen, Feng, 2024). Taip pat išanalizuota, kad informacijos paieška naudojant DI labiausiai priklauso nuo studentų motyvacijos ir pasitikėjimo savo gebėjimais naudotis technologija, o kiti veiksniai, tokie kaip nauda ir kaštai, daro netiesioginį poveikį (Radtke, Rummel, 2025). Daroma išvada, kad sprendžiant DI keliamus iššūkius, tokius kaip galimas per didelis pasitikėjimas ir etikos problemos, universitetai ir akademinės bibliotekos turėtų pateikti aiškias DI naudojimo gaires ir įtraukti skaitmeninio raštingumo mokymus į informacinio raštingumo programas (Akakpo, 2023). Šiuo požiūriu siekiama parengti studentus ateičiai, išlaikant akademinį vientisumą ir kritinio mąstymo įgūdžius. Empiriniai tyrimai apie studentų DI įrankių naudojimą Lietuvoje išlieka fragmentiški ir daugiausia orientuoti į technologijų taikymo bei akademinės etikos klausimus (Šarlauskienė, 2023).

Atliktos mokslinės literatūros analizė rodo, kad studentų informacinė elgsena DI kontekste pradedama analizuoti ir akivaizdu, jog formuojasi nauji studentų informacinės elgsenos aspektai. Atlikti tyrimai užsienio šalyse atskleidžia tam tikrus DI įrankių naudojimo studijose aspektus. Lietuvoje tokių tyrimų šiuo metu nėra atlikta ir nėra žinomas Lietuvos kontekstas tiriamuoju aspektu. Tokie tyrimai yra aktualūs siekiant įsisaugoti pokyčių svarbą studijose, aktualizuoti ir fiksuoti greitai kintančią esamą situaciją, įvertinti studentų patirtį ir požiūrį šiame kontekste. Šio tyrimo tikslas – *įtirti studentų informacinės elgsenos pokyčius DI plėtros kontekste ir panaudoti gautas išvagas studijų procesui bei komunikacijai su studentais gerinti*. Tyrimui atlikti buvo naudoti mokslinės literatūros analizės, studentų diskusijų grupės ir studentų anketinės apklausos tyrimo metodai. Empiriniam tyrimui atlikti naudotas Lietuvos aukštosios mokyklos (Kauno kolegijos) atvejis. Tyrimo teorinis pagrindas yra T. D. Wilsono bendrasis informacinės elgsenos modelis, pritaikytas šio tyrimo objektui. Pagrindiniai apibendrinantieji ir tarpusavyje susiję bendrojo informacinės elgsenos modelio elementai: asmuo kontekste (informacinio poreikio kontekstas), informacijos ieškos elgsena (informacijos radimo procesas), informacijos apdorojimas ir naudojimas. Kiekvienas šis elementas gali būti išplėstas su juo susijusiais

elementais, pastarieji dar kitais susijusiais elementais. Kadangi bendrasis informacinės elgsenos modelis gali analizuoti itin platų spektrą tyrimo elementų, šiame tyrime pasirinkti analizuoti svarbiausi elementai studijų proceso pokyčiams atskleisti, turint hipotezę, kad studentai mažiausių pastangų principu be kritinio mąstymo naudoja DI įrankius studijų procese vietoje mokslinių šaltinių paieškos, atrankos ir apdorojimo (analizė, interpretavimas, naujos informacijos kūrimas, žinių konstravimas ir pritaikymas) procesų.

DI įrankių įtaka informacinei elgsenai: aplinkos kontekstas

Analizuojant studentų informacinės elgsenos pokyčius, aktualu suvokti platesnį kontekstą apie DI įrankių įtaką visuomenei dėl generuojamo turinio naudojimo, pasitikėjimo turiniu, komunikacijos ir etikos problemų. DI įrankių sugeneruoto turinio teigiamos ir neigiamos pasekmės yra aktualios visiems DI vartotojams, o studijų procese tai itin aktualu dėl informacijos patikimumo, akademinės etikos ir tinkamų studijų rezultatų pasiekimo. DI įrankių įtaka visuomenės informacinei elgsenai gali būti kaip aplinkos ir šaltinio savybių veiksnys iš bendrajame informacinės elgsenos modelyje įvardintų tarpinių kintamųjų (demografiniai, socialiniai ir kt.) ir jis šiame tyrime yra svarbiausias tarpinis kintamasis sprendimui ieškoti informacijos.

Teigiamas DI įrankiais generuojamo turinio pasekmes vartotojams galima apžvelgti per privalumus ir DI įrankių kuriamas naudas. DI įrankiai apdoroja didelius duomenų kiekius, geba apibendrinti sudėtingą informaciją, konvertuoti ją į lengvai suprantamą turinį. Tai reiškia, kad sutrumpėja laikas ir kiti resursai, reikalingi vartotojo informacijos paieškai ir apdorojimui. Taip pat DI įrankiai geba personalizuoti turinį, prisitaikyti prie vartotojo galimybių ir poreikių, atsižvelgiant į turimas žinias, intelektualinius gebėjimus, pomėgius ar interesus (Tomar ir kt., 2023; Pham ir kt., 2024). Tokiu būdu didinant prieinamumą prie informacijos, išfiltruojant neaktualų turinį, supaprastinant ar individualizuojant naujas informacijos vartojimo patirtis, paskatinamas vartotojų produktyvumas ir didesnis informacijos supratimas. Kadangi DI įrankiai gali apdoroti didelius duomenų kiekius ir skirtingus kontekstus, sugeneruotas turinys gali padėti priimti veiksmingesnius ir įžvalgomis grįstus sprendimus (Singh ir kt., 2024; Pham ir kt., 2024). Galiausiai, vartotojams DI įrankių sugeneruotas turinys sukuria naujas, interaktyvias, kūrybiškas, inovatyvias patirtis, kurios buvo neįmanomos dėl didelių kaštų, technologijų ir žmogaus galimybių apribojimų (Antony, Huang, 2024). DI įrankių privalumai gali ne tik pagerinti komunikacijos kokybę bei veiksmingumą, bet ir teigiamai veikti individo informacijos paieškos, suvokimo bei taikymo procesus. Tačiau šių privalumų naudojimas žmogaus kasdienybėje iš esmės priklauso nuo vartotojo supratimo ir kritiško pasitikėjimo DI sugeneruotu turiniu. Radtke ir Rummelio (2025) atlikto tyrimo rezultatai rodo, kad per didelis jauno amžiaus asmenų pasitikėjimas DI technologijomis lemia nepakankamą dėmesį galimoms klaidoms. Kai manoma, jog DI įrankiais sukurtas tekstas savaime kokybiškas ir nereikalauja korekcijų, tai gali sumažinti kritiškumą. Dėl to daroma prielaida, kad jei vartotojai nepasitiki sugeneruotu turiniu, jie nebus linkę vartoti tokio turinio ir neišnaudos teikiamų privalumų. O jei vartotojai nekvestionuodami pasitikės DI įrankiais ir sugeneruotu turiniu, jie galimai negebės įvertinti rizikų ir susidurs su neigiamomis pasekmėmis.

Neigiamos DI pasekmės vartotojams moksliniuose tyrimuose apžvelgiamos dažniau, nes pastaruoju metu DI įrankiais sugeneruotas turinys vartotojams kelia nemažai iššūkių ir įvairaus pobūdžio etinių problemų. Išskiriama dezinformacija ir masinė manipuliacija, žema tekstų kokybė, tarpininkavimo problemos (Illia ir kt., 2022). Kai kuriuose šaltiniuose taip pat akcentuojama, kad DI įrankių parengtų tekstų kokybė vis dar neprilygsta žmogaus sukurtos teksto kokybei. DI įrankių parengtiems tekstams trūksta aktualumo, išvadų stiprumo bei tapatybės (Hinton, Wagemans, 2023). DI įrankių kūrėjai nėra linkę atskleisti, kokiais duomenimis yra apmokomi įrankiai, dėl to neatmetama tikimybė, kad duomenys gali būti šališki, nepatikimi ar nelegaliai gauti (Buick, 2024; Patricio, 2024). Tai reiškia, kad DI įrankiais sugeneruotas turinys taip pat gali būti šališkas, nepatikimas ir nelegalus, o tokį turinį vartojantis žmogus – suformuoti savo suvokimą ir įsitikinimus remdamasis klaidinga informacija. Taip pat, pats DI technologijų veikimo principas, kai pateikiamas labiausiai tikėtinas ir duomenyse dažniausiai minimas, tačiau nebūtinai tiksliausias rezultatas, sukuria šališkumo aplinką. Literatūroje taip pat nurodoma, kad nuo žmogaus priklauso ne tik DI įrankių etika, bet ir autonomija. DI veikia pagal iš anksto nustatytus žmonių tikslus – nors ši technologija ir gali imituoti kai kurias žmonių sprendimų priėmimo savybes, jis pats neturi sąmonės ir moralinio suvokimo (Bertoncini, 2023). Tai reiškia, kad atsakomybę už DI sprendimus turi prisiimti žmonės, o pasitikėjimas DI priklauso nuo žmonių logikos skaidrumo. Šiame kontekste išryškėja ir dezinformacijos problematika, kai DI įrankiais sugeneruotas turinys gali būti kuriamas ir skleidžiamas, siekiant dezinformuoti ir manipuluoti (Meikle, 2022; Pawelec 2022; Whittaker ir kt., 2023). DI įrankiai sudaro sąlygas dezinformacijos platinimui, nes leidžia greitai ir pigiai kurti suasmenintą, vartotojo lūkesčius ir poreikius tenkinantį turinį, kuriuo veikiamas žmogaus suvokimas ar nuomonė. Pasitelkiant DI galima dezinformuoti visuomenę ar diskredituoti tam tikrus asmenis, vaizduose, vaizdo ar garso įrašuose itin tikroviškai imituojant realius žmones (Kalpokas ir kt., 2023). Neigiamos pasekmės

išryškėja aptariant ir DI įrankiais sukurto turinio emocinį ir psichologinį poveikį, kuris gali paaštrinti informacijos perteklių bei „aido kambarių“ efektą, vartotojams gaunant turinį, dar intensyviau sustiprinanti esamus įsitikinimus ir izoliuojant juos nuo alternatyvų bei įvairesnės informacijos (Šalaševičiūtė, 2024). Vis didesnė sąveika su technologijomis, o ne žmonėmis, informacijos vartotojams taip pat gali sukelti izoliacijos, vienišumo, depersonalizacijos ir nepasitikėjimo jausmus (Astuti ir kt., 2022). Taip pat, jei vartotojus pasiekia itin asmeniška informacija, kyla klausimų dėl privačių duomenų rinkimo, saugojimo ir naudojimo, kas sukuria neapibrėžtumo ir nesaugumo aplinką. Siekiant stiprinti žmonių pasitikėjimą DI turiniu bei priimti pagrįstus sprendimus, būtina įgalinti juos išmokti įvertinti jo patikimumą. O turinio kūrėjai turėtų sąžiningai komunikuoti apie DI savybes bei naudoti jų atpažįstamumo ženklus. Tai leistų labiau pasitikėti DI gebėjimu kurti kokybišką turinį ir kūrėjų ketinimų geranoriškumu (Liao, Sundar, 2022).

Nepaisant teigiamų ir neigiamų DI aspektų, visuomenėje DI įrankiai paplito dėl komunikacijos paprastumo. Dirbtinis intelektas apibūdinamas kaip technologija, leidžianti mašinoms imituoti įvairius sudėtingus žmogaus gebėjimus (Sheikh, 2023). DI įrankiai gali ne tik rasti informaciją ar sukurti turinį, bet ir padeda įveikti komunikacijos barjerus, leidžia greičiau ir efektyviau komunikuoti informacinėje erdvėje ne tik su asmenimis, bet ir su gausia bei įvairialype informacija (Hohenstein, 2023). Tikėtina, kad būtent šis paprastos komunikacijos aspektas, kai nereikalingos specifinės žinios, laiko ir mąstymo sąnaudos, yra didžiausias postūmis žmonėms naudoti DI įrankius įvairiose gyvenimo srityse, taip pat ir studijose. DI naudojimas šiuo metu gali didinti socialinę atskirtį, kelti autorystės ir intelektualinės nuosavybės klausimus, padidinti grėsmę kultūrinės tapatybės ir kūrybinio autentiškumo išsaugojimui bei dezinformacijos sklaidai. Tačiau DI taip pat gali padėti greičiau susivokti ir rasti atsakymus didžiuliam informacijos sraute, įveikti užduotis asmeniui būdingu tempu ir komunikavimo galimybėmis. O DI naudojimo paskirtis ir etika priklauso nuo visuomenės grupių ir individų susitarimų, etinių nuostatų ir kritinio mąstymo.

Apibendrinant DI įrankių kaip informacijos šaltinio (plačiaja prasme) savybes galima teigti, kad DI įrankiai atitinka mažiausių pastangų principu priimamam sprendimui būdingus požymius (plačiai žinomas ir visur pasiekiamas, nereikalaujantis specialių paieškos žinių, efektyvus laiko atžvilgiu apdorojant didelius informacijos kiekius ir kt.) bei sudaro sąlygas sutrumpinti informacijos apdorojimo procesą apjungiant kelias šio proceso dedamąsias (informacijos radimą, apdorojimą ir naujo turinio kūrimą) į vieną visumą. Pastaroji DI įrankių galimybė yra svarbiausias informacinės elgsenos pokyčių veiksnys.

Tyrimo metodika

Siekiant ištirti studentų informacinės elgsenos pokyčius DI plėtros kontekste ir panaudoti gautas įžvalgas studijų procesui bei komunikacijai su studentais gerinti, atliktas mišrus tyrimas, derinant kokybinius ir kiekybinius tyrimo metodus. Duomenys rinkti organizuojant diskusijų grupes ir atliekant anketinę apklausą.

Organizuotos dvi diskusijų grupės, kurių dalyviai atrinkti pagal tinkamumą, t. y. šiuo metu aukštojoje mokykloje studijuojantys asmenys, ir patogumą, t. y. norą ir pasirengimą dalyvauti tyrime išreiškę asmenys. Dviejose diskusijų grupėse dalyvavo 6 studentai, studijuojantys Kauno kolegijos Medicinos fakultete ir 8 studentai, studijuojantys Kauno kolegijos Verslo fakultete. Diskusijų grupės organizuotos 2025 balandžio–gegužės mėn., įrašant diskusiją garso įrašymo priemonėmis, iš anksto gavus tyrimo dalyvių sutikimą dalyvauti tyrime ir įrašyti diskusiją. Grupinių diskusijų metu tyrimo dalyviai atsakė į iš anksto tyrėjų paruoštus klausimus ir pasidalino savo patirtimi nagrinėtos temos ribose. Tyrimo rezultatuose pateiktos apibendrintos studentų įžvalgos. Diskusijų metu siekta, jog tyrime dalyvaujantys asmenys apžvelgtų savo informacinius įpročius ir elgseną, pasidalytų pastebėjimais savo informacinės elgsenos pokyčiais dėl DI įtakos, įvertintų kritinio mąstymo svarbą šiame kontekste, taip pat pateiktų savo idėjas apie komunikacijos priemones, kurios skatintų DI turinio patikimumą, keltų pasitikėjimą vartotojams ir įvertintų būtinus komunikacijos turinio ir kanalų pokyčius DI kontekste, siekiant, kad studentų informacinė elgsena būtų tinkama studijų tikslams pasiekti.

Anketinė studentų apklausa buvo vykdoma 2025 m. spalio – 2026 m. vasario mėn. Kauno kolegijoje. Anketinės apklausos klausimai sudaryti remiantis moksline literatūra ir grupinių diskusijų metu gautomis įžvalgomis. Anketą sudarė 19 klausimų, iš kurių 16 uždaro, 2 atviro ir 1 informuoto sutikimo tipo. Anketinė apklausa vykdyta internetu. Respondentai kviešti tyrime dalyvauti savanoriškai ir siekta, kad į apklausos klausimus atsakytų tik Kauno kolegijos studentai. 2025 m. spalio mėn. duomenimis, Kauno kolegijoje studijavo 4 890 asmenų (tyrimo populiacija), o į apklausos klausimus atsakė 307 studentai (tyrimo imtis). Tyrimo populiaciją sudarė 4 890 Kauno kolegijos studentų, iš kurių apklausoje dalyvavo 307 respondentai. Imties pakankamumas vertintas remiantis statistiniais skaičiavimais: esant 95 proc. pasikliautiniam lygmeniui ir maksimalios sklaidos prielaidai ($p = 0,5$), tyrimo paklaida siekia apie $\pm 5,4$. Tokia paklaida laikytina priimtina socialinių mokslų tyrimuose, todėl gauti rezultatai gali būti laikomi pakankamai tiksliais ir tinkamais apibendrinti tiriamajai populiacijai.

Tyrimo rezultatai

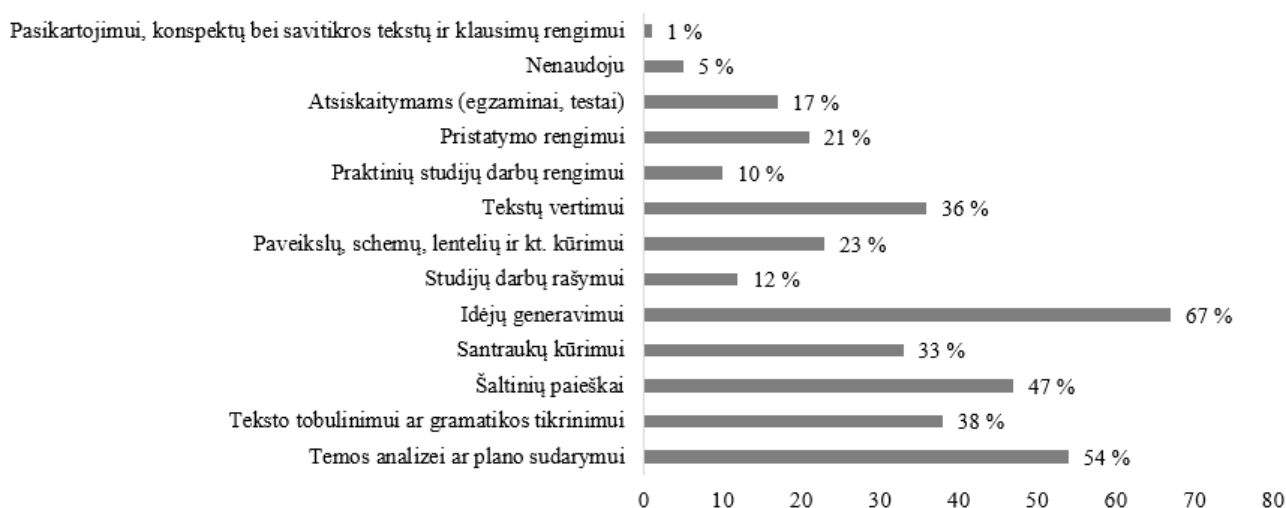
Apibendrinus diskusijų grupės atsakymus galima teigti, jog DI studentams tapo neatsiejama informacijos paieškos dalimi. Ši technologija, pasak jų, palengvina ne tik kasdienį gyvenimą, bet ir studijų procesą – padeda greičiau rasti informaciją, generuoti idėjas, rengti tekstus ar struktūruoti rašto darbus. Studentai DI taip pat naudoja raktinių žodžių parinkimui, tekstų struktūros gairių ir santraukų kūrimui, mokslo šaltinių paieškai. Studentai pažymėjo, kad kritiškai vertina DI pateiktą informaciją ir nuolat ją tikrina (ypač tais atvejais, kai DI naudojamas studijų darbams), nes ji gali būti netiksli, paviršutiniška arba remtis nepatikimais šaltiniais. Abiejų fakultetų studentai sutiko, jog DI reikšmingai sutrumpina informacijos paieškos bei apdorojimo laiką ir tokiu būdu didina studijų proceso efektyvumą. Vieningą poziciją abiejų fakultetų studentai turėjo ir galimo DI neigiamo poveikio bei rizikų klausimu. Dalis respondentų nurodė, kad dažnas DI naudojimas gali pakenkti analitiniams gebėjimams, mažinti savarankišką mąstymą, kritinį informacijos vertinimą. Didžioji dalis studentų išskyrė, kad Kauno kolegijoje pasigenda aiškiai suformuluotų taisyklių, kaip tinkamai naudoti DI įrankius akademinėje veikloje. Kalbant apie tolesnę technologijos vystymąsi, studentai mano, kad ateityje DI užims dar svarbesnį vaidmenį studijų procese, todėl bus svarbu išlaikyti kritinį mąstymą ir gebėti aiškiai formuluoti užklausas. Taigi, diskusijų grupės interviu atskleidė, jog DI įrankių naudojimas tapo svarbia studentų informacinės elgsenos dalimi. Vis dėlto, studentai pabrėžė, kad būtina kritiškai vertinti DI pateiktos informacijos patikimumą, todėl ši technologija šiuo metu labiau suvokiama kaip pagalbinė, o ne pagrindinė informacijos paieškos priemonė.

Anketinės apklausos tyrimo duomenys taip pat rodo, kad per pastaruosius trejus metus studentų kasdieniai informacijos paieškos įpročiai pakito. Net 92 proc. respondentų pažymi per pastaruosius trejus metus pasikeitusius paieškos įpročius. Šį rezultatą papildė atsakymai apie priežastis, dėl kurių labiausiai kito informacijos paieškos įpročiai. 83 proc. studentų nurodo, kad pokyčius paskatino DI įrankių atsiradimas, pavyzdžiui, „ChatGPT“, „Copilot“ ir pan. Taip pat 45 proc. respondentų kaip pokyčių priežastį nurodo socialinius tinklus, pavyzdžiui, „TikTok“, „Instagram“ ar „YouTube“. Be pateiktų atsakymo variantų, 2 proc. respondentų pažymėjo, kad minėtus pokyčius iniciavo gauta informacija apie mokslines duomenų bazines ir jose esančius išteklius.

Vis dėlto, daugiau kaip pusė (57 proc.) studentų nurodo, kad kasdieninėje veikloje, kaip pirmą pasirinkimą paieškai, norint kažką sužinoti, vis dar naudoja „Google“ paieškos sistemą, tuo tarpu 39 proc. respondentų nurodo naudojantys „ChatGPT“ bei kitus DI įrankius ir tik 4 proc. pažymi socialinius tinklus. Ieškodami informacijos studijoms studentai pirmiausia taip pat panašiai renka informacijos paieškos kanalą: daugiau kaip trečdalis – 38 proc. pirmiausiai renka „Google“ paieškos sistemą, kiek mažiau – 30 proc. „ChatGPT“ ir kitus DI įrankius, 18 proc. informacijos ieško mokslinės informacijos paieškos sistemoje „Google Mokslinčius“, o likę 14 proc. respondentų nurodo pirma paieškai besirenkantys informaciją iš Kauno kolegijos bibliotekos ar Virtualios bibliotekos bei kitų prenumeruojamų ar atviros prieigos duomenų bazių.

Respondentai galėdami pasirinkti kelis atsakymo variantus, nurodant dažniausiai studijose naudojamus informacijos paieškos kanalus, pažymėjo, kad „Google“ paieškos sistema ir „ChatGPT“ ar kiti bendrieji DI įrankiai yra dažniausias pasirinkimas, atitinkamai 78 proc. ir 77 proc. Taip pat 55 proc. nurodė mokslinės informacijos paieškos sistemą „Google Mokslinčius“ kaip vieną iš dažniausių pasirinkimų. Kauno kolegijos biblioteka ir Virtuali biblioteka taip pat yra vieni iš dažniausiai naudojamų informacijos paieškos kanalų studijoms, nes šį atsakymą pažymėjo 47 proc. studentų. Kiek mažiau studentų nurodė dažniausiai informacijos ieškantys medicinos srities informacijos šaltinių paieškos sistemoje „Pubmed“ bei atskirose prenumeruojamose duomenų bazėse (23 proc. ir 13 proc.). Rezultatai rodo, kad nors studentai kaip pirmojo pasirinkimo socialinių tinklų nesirenka, vis dėlto kaip informacijos paieškos kanalą studijoms naudoja, nes 20 proc. respondentų pažymėjo šį pasirinkimą. Dar 9 proc. studentų nurodo dažnai naudojantys specializuotus studijoms ir mokslui skirtus DI įrankius, pavyzdžiui, „Scite“, „Elicit“ ir kt., tačiau tai retesnis pasirinkimas lyginant su „ChatGPT“ bei kitais bendraisiais DI įrankiais.

Analizuojant, kokiems tikslams studijose studentai dažniausiai naudoja DI įrankius, paaiškėja, kad studentai DI įrankius naudoja skirtinguose studijų darbų rengimo etapuose (žr. 1 pav.).



1 pav. DI įrankių naudojimo studijose tikslai (proc.)

Daugiausiai naudodami DI įrankius studentai generuoja idėjas studijų darbams (67 proc.), dažnai DI įrankius pasitelkia temos analizei (54 proc.), plano sudarymui ir šaltinių paieškai (47 proc.). 38 proc. studentų, pasitelkdami DI įrankius studijose, atlieka korekcijas, t. y. tobulina tekstą ar tikrina gramatiką, panaši dalis – 36 proc. minėtus įrankius pasitelkia teksto vertimui, įskaitant studijų darbui aktualių mokslinių šaltinių vertimą į lietuvių kalbą bei studijų darbų ir (arba) santraukų vertimą į anglų kalbą. DI įrankiai studijose taip pat naudojami santraukų kūrimui, paveikslų, schemų, lentelių ir kitų elementų modeliavimui bei darbo pristatymo rengimui, kas iš esmės gali būti suprasta kaip techniniai darbai. Mažesnę studentų dalis nurodo, kad DI įrankius pasitelkia atsiskaitymų metu, bendrai studijų darbų rašymui, praktinių studijų darbų rengimui. 5 proc. respondentų nurodė apskritai nenaudojantys DI įrankių studijose.

Atsakymuose apie dažniausiai studijose naudojamus DI įrankius išryškėja koreliacija su anksčiau aptartais rezultatais. Daugiausiai studentų (86 proc.) pažymėjo studijose naudojančius „ChatGPT“ įrankį, trečdalis (29 proc.) studentų nurodė taip pat pasitelkiantys informacijos paieškos sistemų DI įrankius. Gana dažnai studentai (16 proc. atsakiusių) naudoja „Canva AI“ įrankį, 2 proc. dar pasitelkia „Midjourney“ įrankį. Virtualios bibliotekos tyrimų asistentas ir duomenų bazių DI asistentai (pavyzdžiui, „EBSCO“, „Oreilly“), naudojami ne itin dažnai, apie 14 proc. respondentų. Dar mažiau naudojami įrankiai, skirti mokslinių tekstų rengimui, literatūros paieškai ir analizei. „Perplexity“ naudoja apie 7 proc., „Scite“ – 2 proc., „Elicit“ ir „Julius“ – apie 1 proc. respondentų. 6 proc. respondentų nurodė minėtų DI įrankių studijose nenaudojančius. Atviruose atsakymuose studentai taip pat paminėjo naudojančius „Coral AI“, „Gemini“, „Copilot“, „DeepSeek“, „NotebookML“, „TurboAI“ ir „Grok AI“ įrankius.

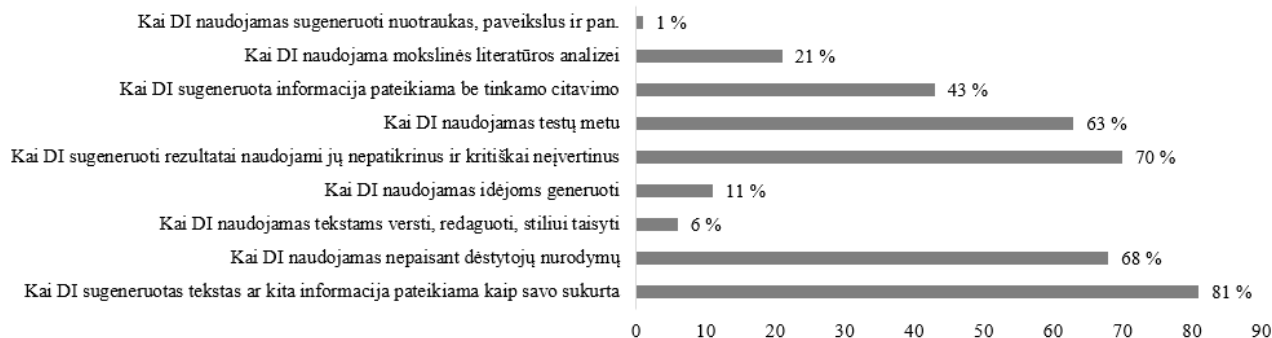
Anksčiau minėta, kad DI įrankiais sukurtas turinys vis dar kelia iššūkių dėl patikimumo, nes sugeneruotame tekste ar vizualuose yra klaidų, faktų neatitikimų, šališkumo ir pan. Dėl šios priežasties studentams užduotas klausimas apie pastebėtus skirtumus dėl pateikiamos informacijos tikslumo ir patikimumo tarp tradicinių informacijos šaltinių (bibliotekų šaltinių ar duomenų bazių) bei DI sugeneruotos informacijos. Didžioji dalis – 70 proc. studentų nurodo, kad informacijos netikslumus DI sugeneruotame turinyje pastebi ir tik 6 proc. teigia netikslumų nepastebėję. Vis dėlto, „pilkojoje zonoje“ yra net 25 proc. apklausoje dalyvavusių studentų, kurie nurodo į šį aspektą nesigilinantys. Tai reiškia, kad beveik trečdalis respondentų DI įrankiais sukurtos informacijos netikrina ir nekreipia dėmesio į galimas klaidas.

Siekiant įvertinti studentų nuomones apie DI turinio patikimumą ir tikslumą, respondentų vertinimui pateiktas teiginys: „Dirbtinio intelekto įrankiai pateikia patikimą ir tikslų turinį.“ Daugiau kaip pusė – 54 proc. nurodė aiškios nuomonės neturintys ir su teiginiu nei sutinka, nei nesutinka. Didesnė dalis (32 proc.) likusių studentų nurodo nesutinkantys arba visiškai nesutinkantys su pateiktu teiginiu ir net 14 proc. respondentų pažymi sutinkantys arba visiškai sutinkantys, kad DI įrankiai pateikia patikimą ir tikslų turinį. Šie rezultatai rodo, kad didelė dalis studentų abejoja DI įrankiais sukurtu turinio patikimumu bei tikslumu.

Atsakydami į klausimą apie DI įrankių pateiktos informacijos patikimumo tikrinimą ir vertinimą 61 proc. atsakiusių studentų nurodė, kad tikrina ir kritiškai DI įrankių pateiktą informaciją vertina tada, kai ją reikia naudoti atsakingai (darbe, studijose, versle ir kt.). Kur kas mažiau – 30 proc. pažymėjo, kad tokią informaciją tikrina ir kritiškai vertina visada. 6 proc. respondentų nurodė DI įrankių pateiktą informaciją tikrinantys ir kritiškai vertinantys pagal nuotaiką ir situaciją. Tai reiškia, kad 97 proc. į klausimus atsakiusių studentų, žinodami, kad informacija yra sukurta DI įrankiu stengiasi patikrinti informacijos patikimumą ir ją vertinti kritiškai, likę 3 proc. pažymėjo, kad minėtos informacijos netikrina niekada. Nors net 79 proc. respondentų

teigia, kad paprastai kritiškai vertina rastos informacijos tikrumą ir patikimumą, nepriklausomai nuo jos šaltinio, 21 proc. į klausimus atsakiusių studentų to nedaro. Šiuos rezultatus lyginant su atsakymais apie informacijos vertinimo kritiškumo skirtumus tarp kasdienės veiklos ir studijų, 58 proc. nurodo, kad informaciją, skirtą studijoms, vertina griežčiau, 27 proc. teigia, kad tai priklauso nuo temos ar situacijos, mažiausia dalis – 15 proc. pažymi, kad informaciją, nepriklausomai, kam ji skirta, visada vertina vienodai kritiškai.

Respondentų buvo prašoma pasirinkti kelis atsakymo variantus ir pažymėti, kada, jų nuomone, DI įrankių naudojimas studijose tampa neetiškas (žr. 2 pav.).



2 pav. DI naudojimo studijose neetiškumo vertinimas (proc.)

Didžioji dalis į klausimus atsakiusių studentų (81 proc.) sutinka, kad DI įrankių naudojimas studijose tampa neetiškas, jei DI sugeneruotas tekstas ar kita informacija pateikiama kaip savo sukurta. 70 proc. mano, kad studijose neetiška naudoti DI įrankiais sukurta informaciją, kai sugeneruoti rezultatai naudojami jų nepatikrinus ir kritiškai neįvertinus, panašus skaičius – 68 proc. respondentų mano, kad DI įrankių naudojimas, nepaisant dėstytojų nurodymų, yra neetiškas, taip pat 63 proc. nurodo, kad DI įrankių pasitelkimas testų metu taip pat tampa neetiškumo apraška. Kur kas mažesnė dalis – 43 proc. į klausimus atsakiusių studentų mano, kad DI naudojimas studijose tampa neetiškas, kai sugeneruota informacija pateikiama be tinkamo citavimo, o 21 proc., kai DI įrankiai naudojami mokslinės literatūros analizei. Apie 18 proc. atsakiusių mano, kad DI įrankių naudojimas veiksams, dėl kurių etiškumo dėstytojai neabejoja, yra neetiški (idėjoms generuoti, tekstams versti, redaguoti ar stiliui taisyti, generuoti paveikslus). Matyti, kad į klausimus atsakiusių studentų nuomonė nėra vienoda, DI įrankių etiško naudojimo studijose vertinimas skiriasi, nes ribos iš esmės brėžiamos remiantis asmenine nuomone ir supratimu.

Studentų buvo klausama, kas jiems suteikia informaciją apie DI įrankių naudojimą kolegijoje. Studentai galėjo rinktis keletą atsakymų. 63 proc. respondentų nurodė, kad Kauno kolegijoje informaciją dėl DI įrankių etiško naudojimo studijose pateikia dėstytojai, kiek mažiau – 26 proc. pažymi biblioteką kaip minėtos informacijos šaltinį. 20 proc. į klausimus atsakiusių studentų šią informaciją sužino iš bendrakursių, 15 proc. – iš kolegijos, fakulteto, katedros administracijos, 12 proc. – iš artimųjų ir draugų. Reikšminga dalis, 31 proc. respondentų nurodo, kad minėtos informacijos ieško savarankiškai ir net 14 proc. nurodo apskritai negirdėję apie DI įrankių etišką naudojimą studijose.

Studentams pateikus teiginius dėl jų požiūrio į DI įrankių naudojimą studijose išryškėjo tam tikras dėsningumas (žr. 1 lentelę). Matyti, kad didžioji dalis į klausimus atsakiusių studentų nei sutinka, nei nesutinka su pateiktais teiginiais, kas leidžia manyti, kad DI naudojimas studijose kol kas yra „pilkojoje zonoje“ ir aiškumo, kaip turėtų elgtis studentai ir dėstytojai, nėra. Išsiskiria tik keli teiginiai, pavyzdžiui, didesnė dalis respondentų sutinka, kad DI įrankiai studijose padėjo sutrumpinti laiką, skirtą studijoms, tačiau pažymi, kad naudojant minėtus įrankius susiduria su netikslumais ir klaidomis. Taip pat didesnė dalis į klausimus atsakiusių studentų pažymi, kad sutinka, jog naudojant DI įrankius visada patikrina informaciją bei pateiktus šaltinius, deja, taip pat didesnė dalis mano, kad DI įrankiai paskatino tingėjimą ieškoti informacijos savarankiškai ir daryti darbus savarankiškai. Beveik pusė taip pat pažymi, kad dėstytojai neleidžia naudoti DI įrankių testams ir egzaminams. Nepaisant to, didesnė dalis respondentų nesutinka, jog naudojant DI įrankius parengė netinkamą studijų darbą. Tai atspindi gana dviprasmiškas nuotakas dėl DI įrankių naudojimo studijose, kai minėtų įrankių etiškas naudojimas studijose, remiantis respondentų atsakymais, kol kas nėra aiškus, o turinys ne visuomet tikslus ir patikimas, tačiau studijų darbai parengti naudojant DI įrankius vertinami kaip tinkami ir rezultatyvūs.

1 lentelė. Studentų požiūris į DI įrankių naudojimą studijose (proc.)

| Teiginiai | Visiškai nesutinku | Nesutinku | Nei sutinku, nei nesutinku | Sutinku | Visiškai sutinku |
|--|--------------------|-----------|----------------------------|---------|------------------|
| DI įrankiai padėjo sutrumpinti laiką | 4 | 6 | 18 | 38 | 34 |
| DI įrankiai pagerino mano studijų efektyvumą | 6 | 12 | 39 | 32 | 11 |
| Naudodamas DI įrankius susiduriu su netikslumais ir klaidomis | 4 | 7 | 32 | 38 | 19 |
| Naudodamas DI įrankius parengiau netinkamą studijų darbą | 29 | 33 | 30 | 5 | 3 |
| Naudodamas DI įrankius visada patikrinu informaciją ir pateiktus šaltinius | 4 | 3 | 12 | 41 | 40 |
| DI įrankiai padeda lavinti kritinį mąstymą | 14 | 15 | 41 | 22 | 8 |
| DI įrankiai menkina protinius gebėjimus | 7 | 13 | 35 | 22 | 23 |
| DI paskatino tingėjimą ieškoti informacijos savarankiškai ir daryti darbus savarankiškai | 9 | 10 | 27 | 28 | 26 |
| Dėstytojai nežino kaip naudoti DI įrankius etiškai ir tinkamai | 17 | 25 | 48 | 6 | 4 |
| Studentai nežino kaip naudoti DI įrankius etiškai ir tinkamai | 9 | 21 | 44 | 21 | 5 |
| Dėstytojai pritaiko studijų užduotis, kad jos būtų parengtos savarankiškai ir nebūtų galima neetiškai pasinaudoti DI įrankiais | 8 | 15 | 48 | 21 | 8 |
| Dėstytojai pateikia studijų užduočių, kurioms reikia naudoti DI ir paaiškina kaip tinkamai naudoti | 14 | 18 | 31 | 27 | 10 |
| Dėstytojai neleidžia testams ir egzaminams naudoti DI įrankių | 3 | 3 | 21 | 25 | 48 |

Paskutinis klausimas studentams buvo pateiktas apie priklausomybę nuo DI įrankių studijose. Didesnė dalis studentų (57 proc.) mano, kad jie nėra priklausomi nuo DI įrankių studijose, 31 proc. respondentų nurodė galimai esantys priklausomi nuo DI įrankių, 12 proc. visiškai sutinka, kad yra nuo jų priklausomi.

Apklausoje studentams buvo pateikti du atviri klausimai: „Gal turite dar pastebėjimų apie DI įrankių naudojimą studijose Kauno kolegijoje?“ ir „Kaip DI įrankiai paveiks studentų informacinę elgseną ir studijas ateityje?“. Į pirmąjį atvirą klausimą apie DI įrankių naudojimą studijose Kauno kolegijoje atsakymus pateikė 44 studentai. Iš jų 12 atsakiusiųjų parašė, jog neturi pastebėjimų. 32 studentai pateikė atsakymus, kurie buvo sugrupuoti pagal atsakymų temas: DI įrankių naudojimo studijose tikslai (9 atsakymai), DI įrankių tinkamo naudojimo aspektai, mokymų poreikis ir procesai studijose (14 atsakymų), DI įrankių neetiškas ar netinkamas naudojimas (9 atsakymai). Studentai dalijasi savo patirtimi, jog DI įrankius jie naudoja kaip orientyrą ar pagalbą ieškant šaltinių, surandant naujas idėjas, aiškinantis neaiškius terminus, suprantant studijų medžiagą ir gilinantis į neaiškią temą, ruošiantis testams. Keli studentai atskleidžia, jog DI prireikia, nes „dėstytojai nemoka paaiškinti užduočių paprastai ir šiuolaikiškai“ arba „nedrąsu klausti“. DI įrankiai studentams palengvina mokymosi procesą, kai reikia išmokyti daug temų ir didelis informacijos kiekis. Tuomet, anot studentų, „paprastai padaryti santrauką, ir mokytis lengviau ir įdomiau pateikia tą visą informaciją“. Vienas studentas pasidalino nuomone, kad renkasi DI įrankius, nes dėstytojai „prašo mokslinio stiliaus darbų ir citavimo nuo pirmo kurso nors niekas nemokė“. Kitame atsakyme randamas jautrus išgyvenimas kaip DI gali padėti savarankiškai mokytis tuomet, kai dėstytojai mažai skiria dėmesio studentui, kai jam sunkiau sekasi studijuoti. Studentas mano, kad turėtų būti didesnis dėstytojų supratingumas.

Studentų atsakymuose apie DI įrankių naudojimo aspektus 12 kartų pasikartojo mintis, jog DI įrankius būtina leisti naudoti studijose ir tai turi būti labiau pritaikyta studijų procesuose, bet jais reikia mokėti naudotis kritiškai bei tikrinti gautą informaciją. Studentai mano: „Studijos turėtų būti pritaikytos DI. Nuo technologijų nereikia bėgti, bet eiti kartu su jomis“; „Dėstytojai, kurie ragina studentus etiškai naudotis DI, yra pagirtini ir rodo pavyzdį studentams, jog protingai naudojant DI yra normalu“; „Nemanau kad reikia drausti įrankius, kurie pagreitina informacijos radimo procesus. Manau ateityje ši sistema bus pakankamai išsivysčiusi ir nedarys klaidų“; „Akla pasitikėti negalima. DI diegiamas daug kur, todėl mokėjimas juo naudotis tinkamai tik padės ateityje“; „Dėstytojai nelabai skatina DI naudojimą. Turiu omenyje, kad dėstytojai DI mato tik kaip priemonę darbų atlikimui, tačiau mano asmenine nuomone DI yra kur kas daugiau ir dėstytojai turėtų ieškoti

būdų kaip DI įrankius panaudoti tinkamai“; „Dėstytojai nedaug kalba apie DI. KK biblioteka siūlo nuotolines paskaitas apie DI vartojimą“.

Keletas studentų pateikė konkrečių pasiūlymų dėl mokymų apie DI įrankių naudojimą kolegijoje, pavyzdžiui, kad „privalo kuo greičiau atsirasti paskaita apie dirbtinį intelektą. Kaip su juo dirbti, pritaikyti darbuose“, reikėtų „sukurti pirmakursiams atskirą kursą, kur mokintumėte iš karto kaip etiškai, kritiškai naudotis DI privalumais“ arba galėtų būti atskiras kursas, kuriame būtų vystomas žmogaus kritinis mąstymas apie DI. Taip pat siūloma pateikti studentams, „kokį orientyrų tekstą/gidą, taisyklių sąrašą“ su patarimais dėl užklausų pateikimo ir informacijos vertinimo, kad tai „sėkmingai skatintų studentų smalsumą ieškoti medžiagos (vis tiek studentai naudos, tai geriau, jeigu naudosis, padėkite naudotis kuo efektyviau)“.

Su šiais pasiūlymais siejasi kiti atsakymai dėl neetiško DI įrankių naudojimo studijų procese. Studentų nuomone, kai kur DI naudojamas per daug, tai „perteklinis naudojimas ir visiškai copy paste“. O mažiau naudojamas DI turėtų būti dėl to, kad „dar neišskiai apibrėžtas darbų tikrinimas dėl DI naudojimo“, „Yra studentų, kurie tikrai etiškai naudoja DI, tačiau yra ir tokių, kurie visą darbą padaro su DI ir gauna tokį patį vertinimą, kaip studentas kuris nenaudojo DI arba naudojo labai mažai ir sugaišo žymiai daugiau savo laisvo laiko, kas yra nesąžininga“. Tačiau kito studento atsakymas parodo, jog DI naudojimas yra stebimas studijų procese: „Naudingas, bet tuo pačiu pavojingas jei pastebi dėstytojai.“ Kai kurie atsakymai pagilina supratimą, kad DI naudojimo studijose procesai dar nėra vienareikšmiški akademinės etikos požiūriu: „Dėstytojai naudoja DI teorinei medžiagai ir užduotims generuoti, taip palengvindami savo darbą. Studentai DI įrankius pasitelkia dėl to paties tikslo“; „Norėčiau, kad dėstytojai neskatintų DI įrankių naudojimo taip dažnai ir kad visiškai neskatintų DI sugeneruotų vaizdų, o labiau skatintų cituoti schemas ar nuotraukas pagal autorines teises ir reikalavimus.“

Antrasis atviras klausimas, **kaip DI įrankiai paveiks studentų informacinę elgseną ir studijas ateityje**, buvo labai aktualus, nes į šį klausimą iš viso atsakė 285 studentai. Atsakymai buvo sugrupuoti pagal atsakymų tematiką į 7 grupes: respondentai nežino, ar DI įrankiai turės poveikį (neįvardinta konkrečiau, 22 atsakymai), turės poveikį (neįvardinta konkrečiau, 35 atsakymai), neturės poveikio (11 atsakymų), turės neutralų poveikį (10 atsakymų), turės teigiamą poveikį (26 atsakymai), turės poveikį priklausomai nuo gebėjimo naudotis DI įrankiais (47 atsakymai), turės neigiamą poveikį (134 atsakymai). Studentai, kurie nurodo, jog DI įrankiai nepaveiks ateities studijų, pabrėžia praktinių žinių ir praktikos aktualumą: „Nepaveiks, praktinės dalies DI nepakeis, o daugelis žinių ateina iš praktikos“; „Manau dauguma dalykų studentai pamiršta. Ko reikia gyvenime išmoka praktiškai tai darydami dėl kažko kito apart informacijos kaupimo“; „Nepaveiks, DI tekstas neatitinka jo duodamų šaltinių, o kolegijoje viskas sukasi aplink tinkamus šaltinius“.

Didžioji dalis atsakiusių į šį klausimą studentų mano, kad DI įrankiai ateityje paveiks studentų informacinę elgseną ir studijas. Neutralią poziciją išlaikantys respondentai mano, kad DI įrankiai bus naudojami dažniau, taps kasdienine priemone ir bus integruoti į studijas, bus dažniau naudojami nei įprastinės paieškos sistemos. Teigiamą poveikį matantys studentai pabrėžia, kad DI įrankiai ateityje bus tobulesni, „sutrumpins laiko mokslams ir pagerins kokybę“, bus greičiau surandama informacija, studijuoti taps lengviau, studentams sumažės streso lygis ir pagerės akademiniai rezultatai, padės labiau įsigilinti į nesuprantamus dalykus ir „pasivyti temas, kai nebuvo“. Vienas, atsakęs į šį klausimą studentas mato platesnį DI daromą poveikį: „Galiausiai DI galėtų atnaujinti mūsų visą mokymo sistemą, kuri nesikeičia jau tūkstančius metų. Tik mokymo priemonės keičiasi.“

Keletas dešimčių studentų mano, kad DI poveikis studijoms neabejotinai bus, bet jo teigiami ar neigiami aspektai priklauso nuo DI tinkamo naudojimo. Atsakymuose kartojasi mintis, jog DI turi daug teigiamų aspektų, bet juo reikia naudoti vadovaujantis kritiniu mąstymu. Atsakymuose rasti tokie žodžiai apie tai: *kritiškai, atsakingai, deramai, protingai, etiškai, sąmoningai, su saiku*. Studentai mano, kad viskas priklauso nuo paties studento, nes DI „gali ne tik paversti studentus tinginiais, bet ir padėti užsimotyvuoti moksluose“, „Jeigu bus tinkamai naudojami DI įrankiai, jie gali padėti išmokyti mokytis, organizuotai paskirstyti laiką, skirtą mokslams ir pagerinti mokymosi procesą“. Taip pat buvo atkreiptas dėmesys į studijų sistemos pokyčius: „Švietimo sistema labai stipriai pagrįsta baudimais, taisyklėmis ir vertinimu pažymiais ar balais, o pats žmogus „privalo“ atitikti „standartus“, kuriuos nustatė SISTEMA. Tad labai džiaugiuosi, kad galime naudotis jau surinkta ir paruošta informacija, belieka ja tinkamai pasinaudoti. Ir nuoširdžiai tikiu, jog pasikeis sistema ir į mokslą bus žiūrima iš kito rakurso nei žiūrima dabar :) Lengvai ir paprastai :)“.

Didžiausią studentų atsakymų grupę (134 atsakymai) sudaro nuomonės, jog DI įrankiai turės neigiamą poveikį studijoms ir studijuojantiems. Šioje grupėje buvo išskirtos pasikartojančios nuomonės, jog mažesnis mąstymas ir įvairūs gebėjimai (30 nuomonių), mažesnis savarankiškumas ir augantis negebėjimas mokytis, rašyti rašto darbus be DI (23), studentai negebės arba nenorės ieškoti informacijos šaltinių ir naudoti patikimus šaltinius (18 nuomonių), menkesnis kritinis mąstymas (13 nuomonių), suprastės studijų lygis ir pasirengimas profesinei veiklai (13 nuomonių), studentai taps tingesni (10 nuomonių), studentai nesigilins į temą, suprastės

studijų darbų kokybė, darbai bus vienodi, neoriginalūs, be vaizduotės ir kūrybiškumo (10 nuomonių), išaugs priklausomybė nuo DI (8 nuomonės), pasikeis santykiai tarp dėstytojo ir studento, mažės verbalinis bendravimas, studentai mažiau lankys paskaitas (4 nuomonės), bus nesąžiningumo DI naudojimo atvejų ir dėl to griežtės vertinimas studijose (4 nuomonės). Galima pastebėti, kad atsakymuose labiausiai akcentuojamas savarankiško mokymosi ir mąstymo mažėjimas, dėl ko gali suprastėti studijų rezultatai ir pasirėngimas profesinei veiklai. Atsakiusieji galvoja, kad studentai vis dažniau naudosis DI ir mažiau patys mąstys, silpnės savarankiškumas ir protinė veikla, prastės loginis mąstymas, mažės gebėjimai kurti savo idėjas ir pagrįsti savo nuomonę argumentais, „gali įvykti nubukėjimas“, „nebeliks žmonių kūrybinių gebėjimų“, „bus prarasti tam tikri sugebėjimai ir įgūdžiai“, „studentai nemokės formuluoti minčių“, „taps sunku ieškoti informacijos savarankiškai ir ją analizuoti patiems“, „bus paviršinis mąstymas“, „gali pakenkti lavinti mąstymą“, „studentai taps visiškai priklausomi nuo DI“. Taip pat manoma, kad „ieškoti atsakymų šaltiniuose (straipsniuose, vadovėliuose) nebus prasmės, nes DI įvertinęs informaciją iš visų prieinamų šaltinių pateiks informaciją forma kokia ji yra reikalinga: pacituos arba apibendrins pagal reikalavimus“. Atskleidžiama ir esama realybė: „Tai jau paveikė, jeigu pats bandai viską daryti be DI, grupiniuose darbuose to nebeįmanoma išvengti, kažkas visą darbą darys su DI, padarys jį penkis kartus greičiau nei aš bandydamas pats ieškoti informacijos. Daugumai netgi duodami ilgi Chat GPT atsakymai nėra tinkami, nes per daug skaitymo. Jeigu ChatGPT atsakymai darosi per ilgi, ką kalbėti apie mokslinių straipsnių skaitymą/analizavimą.“ Kai kurie padaro išvadas, jog dėl DI naudojimo „studentai gaus diplomą ne savo žiniomis, studijos taps bevertės“, „mokslas netenka prasmės“, „neetiškas ir perdėtas naudojimas sukurs netikrus iš tikro neišmanančius specialistus su diplomais“, „būsiami specialistai turės vis mažiau žinių apie savo sritį“.

Tyrimo rezultatai atskleidė, kad DI įrankių plėtra keičia studentų informacinę elgseną. Net 83 proc. respondentų nurodė, kad pokyčius per pastaruosius trejus metus paskatino DI įrankių atsiradimas ir tik kelių procentų atsakiusių nuomone – gauta informacija apie mokslinius šaltinius prenumeruojamose duomenų bazėse. DI įrankiai daugiau ar mažiau yra studentų naudojami visuose studijų procesuose ir rašto darbų rengimo etapuose. Bendruosius DI įrankius kaip pirmąjį pasirinkimą kasdienei informacijai rasti renkasi 18 proc. mažiau nei „Google“, o studijose tik mažiau nei 10 proc. Galima išskirti tendencijas, kad bendrieji informacijos radimo įrankiai („Google“, „ChatGPT“ ir pan.) studentų yra dažniau naudojami nei specialūs mokslinės paieškos portalai ar virtuali biblioteka. Bendraisiais informacijos radimo įrankiais naudojasi apie 78 proc., o moksliniais – apie pusę atsakiusių studentų. Specializuotus, mokslinių šaltinių paieškai skirtus DI įrankius ir atskiras prenumeruojamas duomenų bazes naudoja tik apie dešimtdalis studentų. Toks pasirinkimas suponuoja patikimos mokslinės informacijos suradimo ir etiško DI įrankių naudojimo problemas, bei ne visai aiškų studentų supratimą apie DI įrankiais gautų rezultatų tinkamumą studijoms. Tik apie 60 proc. tyrimo dalyvių tikrina ir kritiškai vertina DI įrankių pateiktą informaciją, kai ji naudojama studijose. Taip pat tyrimo rezultatai rodo, jog studentai neturi aiškios nuomonės, kuriais atvejais DI naudojimas tampa neetišku studijose. Tačiau išanalizavus atvirus atsakymus, išryškėjo studentų nuomonė dėl kritinio mąstymo svarbos naudojant DI įrankius bei intelektinių gebėjimų ugdymo siekiant profesinės kompetencijos. Galima konstatuoti, kad DI etiško naudojimo aspektas šiame tyrime atsiskleidė plačiau nei kiti klausimai dėl sparčios DI įrankių plėtros studijų procesuose ir dar sistemingai nereglamentuoto jų naudojimo.

Apibendrinus studentų apklausos atsakymus, galima padaryti išvadą, kad studentai suvokia DI įrankių studijose galimus neigiamus ir teigiamus aspektus, galimą įtaką studijų rezultatams ir net asmeniniams gebėjimams, kritinio mąstymo svarbą, būtinybę išmokti tinkamai ir etiškai naudotis DI įrankiais, bei neišvengiamus švietimo ir studijų sistemos pokyčius, kurie turėtų vykti kaip įmanoma skubiau atsižvelgiant į dabartinę realybę. Šiuo metu tyrimo rezultatuose pastebimas akivaizdus DI įrankių integracijos procesas į studijas ir blaškymasis dėl neaiškių DI taikymo aspektų. Išsiskiria nuogastavimų ir euforijos nuotaikos dėl DI taikymo ateityje, studijuojančiųjų įgyjamų žinių ir gebėjimų, žmogaus intelekto naudojimo protinėms veikloms. Gauti tyrimo rezultatai atspindi analizuotų mokslinių tyrimų bendrąjį kontekstą apie vartotojų santykį su DI technologijų naudojimu ir supratimu. Pagrįstai galima teigti, kad studijų sistemoje turi vykti skubūs pokyčiai DI kontekste, jog DI galimybės būtų panaudotos tinkamiems tikslams. Institucijose turi būti aiškiai apibrėžtas DI naudojimas, o studentams teikiama aiški informacija ir mokymai.

Bendrojo informacinės elgsenos modelio kontekste galima teigti, kad DI įrankiai yra labai tinkami mažiausių pastangų principu priimamam sprendimui pasiekti bei keičia patį informacijos radimo ir apdorojimo procesą, bei kvestionuoja šio proceso dalyvio (asmens) reikšmę kuriant naują informaciją, formuojant savo nuomonę ir įžvalgą, bei pritaikant šią suasmenintą informaciją kaip praktines žinias.

Išvados

1. Asmens ar asmenų grupės informacinė elgsena yra susijusi su jų informacijos poreikiu bei jos paieškos, įvertinimo ir naudojimo aspektais socialinėje ir kultūrinėje aplinkoje. Informacinė elgsena taip pat priklauso nuo asmenybės vertybių, turimų žinių, motyvacijos, bendradarbiavimo ir kitų aspektų. Informacinė elgsena yra kaip vidinių ir išorinių aplinkybių integracija ir išraiška asmens veikloje, todėl pasikeitusi informacinė aplinka besiplėtojant DI technologijoms užima svarbią vietą šiame kontekste. Bendrasis DI technologijų naudojimo kontekstas, DI privalumai ir trūkumai tiesiogiai persikelia į studijų sistemą, kurioje itin aktualūs akademinės etikos, studentų intelektualinių gebėjimų ugdymo ir įsisavintų žinių įgijimo studijų rezultatams pasiekti klausimai. Studentai nėra abejingi subjektai, kuriems patogiu naudoti DI įrankius dėl greitų rezultatų. Studentai kelia pagrįstus nuogąstavimus dėl studijų kokybės, savarankiško mokymosi ir mąstymo mažėjimo, dėl ko gali suprastėti studijų rezultatai ir pasirengimas profesinei veiklai. Studentai puikiai suvokia kritinio mąstymo svarbą, būtinybę išmokti tinkamai ir etiškai naudotis DI įrankiais, bei neišvengiamus švietimo ir studijų sistemos pokyčius, kurie turėtų vykti kaip įmanoma skubiau atsižvelgiant į dabartinę realybę.
2. Studentų informacinė elgsena sparčiai kinta ir itin aktualu vykdyti pokyčius studijų sistemoje, keisti mokymo metodus, stiprinti bendradarbiaujančią informacinę elgseną tarp dėstytojo ir studento, sistemingai ugdyti studentų informacinę raštingumą įtraukiant kritiniu mąstymu paremtus DI naudojimo aspektus. Studijų sistema turi pasižymėti itin aiškiais procedūromis ir išsamia komunikacija dėl DI naudojimo studijose instituciniu ar asmeniniu (dėstytojo) lygmeniu. Akivaizdus DI įrankių integracijos procesas į studijas, blaškymasis dėl neaiškių DI taikymo aspektų ir pokyčių stoka studijose, kvestionuoja esminius švietimo sistemos pagrindus. Aiškios komunikacijos sklaida apie vykstančius procesus ir detalizuota DI technologijų integracija į studijas pastaruoju metu turėtų būti kiekvienos aukštosios mokyklos veiklos prioritetas.

Literatūra

1. Akakpo, M. G. (2024). Skilled for the future: Information literacy for AI use by university students in Africa and the role of librarians. *Internet Reference Services Quarterly*, 28(1), 19–26. <https://doi.org/10.1080/10875301.2023.2280566>
2. American Library Association. (2000). *Information literacy competency standards for higher education*. <http://hdl.handle.net/10150/105645>
3. Antony, V. N., & Huang, C. M. (2025). ID: 8: Co-creating visual stories with generative AI. *ACM Transactions on Interactive Intelligent Systems*, 14(3), 1–29. <https://doi.org/10.1145/3672277>
4. Astuti, S. W. (2022). Social media effect on loneliness, rumination and social comparison. *Webology*, 19(1), 6430–6440. <https://www.webology.org/data-cms/articles/20220206041422pm19425.pdf>
5. Bertocini, A. L. C., & Serafim, M. C. (2023). Ethical content in artificial intelligence systems: A demand explained in three critical points. *Frontiers in Psychology*, 14, 1074787. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1074787>
6. Buick, A. (2025). Copyright and AI training data—transparency to the rescue? *Journal of Intellectual Property Law and Practice*, 20(3), 182–192. <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpae102>
7. Cahyaningtyas, D. F. (2025). Tren penggunaan kecerdasan buatan dalam pembelajaran mahasiswa sarjana dan diploma Fakultas Ekonomi dan Bisnis Universitas Udayana. *Daluang: Journal of Library and Information Science*, 4(2), 126–135. <https://doi.org/10.21580/daluang.v4i2.2024.24010>
8. Chen, X., & Feng, S. (2024). Analyzing students' information behavior in generative AI-supported small group discussions. In *Proceedings of the Eleventh ACM Conference on Learning@ Scale* (pp. 325–329). <https://doi.org/10.1145/3657604.3664657>
9. Ford, N. (2015). *Introduction to information behaviour*. Facet Publishing.
10. Hinton, M., & Wagemans, J. H. (2023). How persuasive is AI-generated argumentation? An analysis of the quality of an argumentative text produced by the GPT-3 AI text generator. *Argument & Computation*, 14(1), 59–74. <https://doi.org/10.3233/AAC-210026>
11. Hohenstein, J., Kizilcec, R. F., DiFranzo, D., Aghajari, Z., Mieczkowski, H., Levy, K., ... & Jung, M. F. (2023). Artificial intelligence in communication impacts language and social relationships. *Scientific reports*, 13(1), 5487. <https://doi.org/10.1038/s41598-023-30938-9>
12. Illia, L., Colleoni, E., & Zygildopoulos, S. (2023). Ethical implications of text generation in the age of artificial intelligence. *Business ethics, the environment & responsibility*, 32(1), 201–210. <https://doi.org/10.1111/beer.12479>
13. Janiūnienė, E. (2012). Studentų informacinę elgseną motyvuojantys veiksniai. *Informacijos mokslai*, 61, 83–92. <https://doi.org/10.15388/Im.2012.0.1067>
14. Janiūnienė, E., Stonkienė, M., & Šupa, M. (2024). Creating a Personal Learning Environment through Information Behavior Inspired by Teacher's Feedback. *Information & Media*, 100, 70–91. <https://doi.org/10.15388/Im.2024.100.5>
15. Jeebakaran, M., & Shanmugathasan, S. (2022). Students' information seeking behaviour. *Sri Lanka Library Review*, 36(1), 29–44. <https://doi.org/10.4038/sllr.v36i1.48>

16. Kalpokas, I., Šalaševičiūtė, V., & Lipskė, M. (2023). Technology as a Threat or a Solution? The Challenges of Responding to Synthetic Media. *Baltic Journal of Law & Politics*, 16(2), 1–22. <https://doi.org/10.2478/bjlp-2023-0010>
17. Liao, Q. V., & Sundar, S. S. (2022). Designing for responsible trust in AI systems: A communication perspective. In *Proceedings of the 2022 ACM conference on fairness, accountability, and transparency* (pp. 1257–1268). <https://doi.org/10.1145/3531146.3533182>
18. Meikle, G. (2022). *Deepfakes*. John Wiley & Sons.
19. Motawah, W. A., Sen, B., & Willett, P. (2020). Information use, information needs, and information behavior of graduate students at Kuwait University. *MELA Notes*, 93, 51–87. <https://www.jstor.org/stable/27028296>
20. Patricio, V. (2024). *Data Governance for AI Training Data: Create, De-bias, and Improve Datasets to Train AI Algorithms and Models*. O'Reilly Media, Inc. https://kaunokolegija.primo.exlibrisgroup.com/permalink/370KUOAS_INST/k0h5t0/cdi_safari_books_v2_0642572016388
21. Pawelec, M. (2022). Deepfakes and democracy (theory): how synthetic audio-visual media for disinformation and hate speech threaten core democratic functions. *Digital society*, 1(2), 19. <https://doi.org/10.1007/s44206-022-00010-6>
22. Pham, V. K., Pham Thi, T. D., & Duong, N. T. (2024). A study on information search behavior using AI-powered engines: Evidence from chatbots on online shopping platforms. *Sage Open*, 14(4), 21582440241300007. <https://doi.org/10.1177/21582440241300007>
23. Radtke, A., & Rummel, N. (2025). Generative AI in academic writing: Does information on authorship impact learners' revision behavior? *Computers and Education: Artificial Intelligence*, 8, 100350. <https://doi.org/10.1016/j.caeai.2024.100350>
24. Radtke, A., & Rummel, N. (2025). Generative AI in academic writing: Does information on authorship impact learners' revision behavior? *Computers and Education: Artificial Intelligence*, 8, 100350. <https://doi.org/10.1016/j.caeai.2024.100350>
25. Rahayu, Y. M., Zahra, N. A., & Koimah, S. M. (2025). Implementasi Artificial Intelligence Terhadap Perkembangan Digital Kewarganegaraan Mahasiswa. *Academy of Education Journal*, 16(1), 62–72. <https://doi.org/10.47200/aoej.v16i1.2728>
26. Rubinić, D. (2014). Information behaviour of university students: a literature review. *Libellarium: časopis za istraživanja u području informacijskih i srodnih znanosti*, 7(1), 105–118. <https://doi.org/10.15291/libellarium.v7i1.201>
27. Sheikh, H., Prins, C., & Schrijvers, E. (2023). Artificial intelligence: definition and background. In *Mission Ai* (pp. 15–41). Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-21448-6_2
28. Singh, B., Kaunert, C., Malviya, R., Lal, S., & Arora, M. K. (2024). Scrutinizing consumer sentiment on social media and data-driven decisions for business insights: fusion of artificial intelligence (AI) and business intelligence (BI) foster sustainable growth. In *Intersection of AI and Business Intelligence in Data-Driven Decision-Making* (pp. 183–210). IGI Global Scientific Publishing. <https://doi.org/10.4018/979-8-3693-5288-5.ch007>
29. Šalaševičiūtė, V. (2024). Koordinuoti veiksmai sprendžiant DI sugeneruotus sintetinių medijų keliamus iššūkius. *Mokslo taikomieji tyrimai Lietuvos kolegijose*, 20(2), 72–79. <https://doi.org/10.59476/mtt.v2i20.681>
30. Šarlauskienė, L. (2023). Dirbtinis intelektas aukštajame moksle: viešosios komunikacijos Lietuvoje aspektas. *Mokslo taikomieji tyrimai/Applied Research*, 1(19), 188–197. <https://doi.org/10.59476/mtt.v1i19.600>
31. Tachie-Donkor, G., & Ezema, I. J. (2023). Effect of information literacy skills on university students' information seeking behaviour and lifelong learning. *Heliyon*, 9(8). <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e18427>
32. Whittaker, L., Kietzmann, J., Letheren, K., Mulcahy, R., & Russell-Bennett, R. (2023). Brace yourself! Why managers should adopt a synthetic media incident response playbook in an age of falsity and synthetic media. *Business Horizons*, 66(2), 277–290. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2022.07.004>
33. Wilson, T. D. (2024). *Informacinės elgsenos tyrimas: įvadas*. Vilniaus universiteto leidykla.

CHANGES IN STUDENTS' INFORMATION BEHAVIOR AND COMMUNICATION SOLUTIONS IN THE CONTEXT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Summary

This article analyzes changes in students' information behavior and communication solutions in the context of artificial intelligence (AI), addressing the challenges arising from students' active use of AI tools in their studies. The rapidly changing information behavior of students and the lack of clear procedures and comprehensive communication regarding the use of AI in studies suggest a need for consistent research, yet the analysis of students' information behavior in the context of AI is only just beginning. This study was conducted to investigate changes in students' information behavior in the context of AI development and to use the insights gained to improve the study process and communication with students. The theoretical basis of the study is T. D. Wilson's general model of information behavior. The study employed research methods including an analysis of scientific literature, student focus groups, and a student questionnaire survey, focusing on a single institution of higher education, Kauno kolegija Higher Education Institution. The results of the study show that students have noticed changes in their information-seeking behavior due to AI tools, identify potential positive and negative aspects of using AI tools in their studies, and recognize the potential impact on their academic performance and personal skills. The results reveal concerns about the decline in independent and critical thinking, as well as the diminishing quality of education and research. Students highlight the importance of critical thinking, the need to learn to use AI tools appropriately and ethically in their studies, and the urgent need to reform the education and study system. The results highlight the need for clear teaching methods to strengthen collaboration between faculty and students in systematically fostering AI literacy and critical thinking, as well as the necessity of consistent communication about integrating AI technologies into the learning process. In the context of the general model of information behavior, AI tools are very suitable for achieving a decision made on the principle of least effort and changing the very process of finding and processing information, and questioning the importance of the participant (person) in this process in creating new information, forming their own opinions and insights, and applying this personalized information as practical knowledge.

Keywords: information behavior, artificial intelligence, higher education

Informacija apie autores

Dr. Lina Šarlauskienė. Kauno kolegijos Bibliotekos ir mokslinės komunikacijos centro vadovė. Mokslinių tyrimų kryptys: viešoji komunikacija, turinio rinkodara, mokslinė leidyba, plagiato prevencija, dirbtinis intelektas aukštajame moksle.

El. pašto adresas: lina.sarlauskiene@kaunokolegija.lt

ORCID: 0000-0001-9787-7543

Vaiva Šalaševičiūtė. Kauno kolegijos Bibliotekos ir mokslinės komunikacijos centro vyriausioji bibliotekininkė komunikacijai, Kauno kolegijos Verslo fakulteto Komunikacijos katedros jaunesnioji asistentė, Vytauto Didžiojo universiteto politikos mokslų doktorantė. Mokslinių tyrimų kryptys: sintetinės medijos, dirbtinio intelekto generuojamas turinys, politinė komunikacija, visuomenės pasitikėjimas, viešoji nuomonė, politinis, medijų ir informacinis raštingumas.

El. pašto adresas: vaiva.salaseviciute@kaunokolegija.lt

ORCID: 0009-0007-4955-6797

Miglė Gedminė. Kauno kolegijos Verslo fakulteto Komunikacijos katedros jaunesnioji asistentė. Mokslinių tyrimų kryptys: korporatyvinė komunikacija, dirbtinis intelektas komunikacijoje.

E. pašto adresas: migle.gedmine@kaunokolegija.lt

ORCID: 0009-0001-1832-4965